

[לצפייה מיטבית לחצו כאן](#)

זכויות האדם בכנסת

האגודה לזכויות האזרח - לקט כנסת

שלישי, 29.12.2015

[העבירו לכם את העדכון השבועי הזה ואתם רוצים להמשיך ולקבלו גם בעתיד? \[להרשמה\]\(#\)](#)
[עדכון מהכנסת גם באנגלית \[להרשמה\]\(#\)](#)

הלקט מתייחס הפעם גם לדיונים שהתקיימו בשבוע שעבר.

הפרת זכויות קטינים בהליך הפלילי בירושלים המזרחית ובשטחים

[תנאי מעצר של קטינים](#)

הוועדה לזכויות הילד | יום שני 21.12.2015 | דיון

עמדת האגודה: אנו עוסקים בהגנה על זכויותיהם של ילדים בישראל ובשטחים בסוגיות הנוגעות לחקירה, למעצר ולמאסר. לצערנו, אנו נתקלים בהפרות קשות ושיטתיות של זכויות קטינים על ידי מערכת איפת החוק בירושלים המזרחית ובשטחים. בעקבות האירועים והפרות הסדר בשנה האחרונה, עלה באופן דרסטי מספר מעצרי הקטינים. איננו מקלים ראש בתופעת ידוי האבנים, אולם סבורים כי לצורך מיגור התופעה, ולצורך טיפול בנערים חשודים ושיקום נאשמים ומורשעים, יש לפעול בכלי הטיפול המגוונים שחוק הנוער מתווה, במיוחד בעבור קטינים ללא עבר פלילי.

הדברים מתחזקים במציאות הקשה בירושלים המזרחית, אשר סובלת ממחסור בחלופות מעצר וטיפול עבור בני הנוער הללו. המסגרת הנורמטיבית של הטיפול בקטינים בהליכים פליליים היא חוק הנוער, אשר קובע נורמות וכללים למעצר קטינים ולחקירתם, שנועדו לשפר את ההגנה על זכויות הקטין ולהבטיח כי הטיפול בו לא יהיה כבעצור או נחקר בגיר אלא יותאם לצרכיו המיוחדים. נורמות אלה אמורות להתוות את אופן הטיפול המחייב של המשטרה, של הפרקליטות ושל הרשות השופטת בקטינים. בפועל, הוראות אלה נשחקו, ובמקרים רבים רוקנו מתוכן בכל הנוגע לקטינים בירושלים המזרחית.

קטינים פלסטינים בשטחים הכבושים כפופים למשטר המשפטי הצבאי החל באזור, המתבטא בחקיקה הצבאית. במהלך השנים האחרונות נעשו בחקיקה הצבאית תיקונים משמעותיים הנוגעים לזכויות קטינים פלסטינים המעורבים בהליכים פליליים בשטחים. חרף השינויים האמורים, זכויותיהם של הקטינים הפלסטינים בשטחים עדיין מופרות באופן קבוע ושיטתי על ידי מערכת המשפט הצבאית בכל שלבי ההליך הפלילי, הן ברמת החקיקה והן ברמת הפרקטיקה. [להרחבה](#)

בעיות וליקויים בספר האזרחות החדש

שינויים מהותיים בלימוד מקצוע האזרחות

ועדת החינוך, התרבות והספורט | יום שלישי 22.12.2015 | דיון

עמדת האגודה: מקצוע האזרחות הוא מקצוע מרכזי ומשמעותי בחינוך לערכים דמוקרטיים ולחיים משותפים במדינה, ובבניית אזרחות דמוקרטית וחברה פלורליסטית רב-תרבותית. דווקא בימים אלה, שבהם גילויי הגזענות מתרחבים בחברה, וסקרים ומחקרים מצביעים על נסיגה בערכי הדמוקרטיה בקרב בני נוער, חשוב שמשרד החינוך ירחיב בצורה משמעותית את היקף העיסוק בדמוקרטיה במסגרת מקצוע האזרחות, ויאמץ תפיסה דמוקרטית ופלורליסטית יותר בהכנת חומרים, אשר יאפשרו דיון פתוח ודמוקרטי. דיון כזה צריך לתת מקום של ממש לעמדות, לקבוצות ולזרמים שונים בחברה, ובמיוחד למיעוט הערבי בישראל, לנרטיב שלו, למעמדו, לזכויותיו, למציאות חייו ולעמדותיו בשאלות מהותיות.

לצערנו, הנוסח החדש של ספר הלימוד באזרחות לחטיבה העליונה הוא בעייתי ומלא ליקויים הסותרים את מהות החינוך בחברה דמוקרטית. בין היתר, הוא כולל חומרים ומושגים הנגזרים מתפיסת עולם אתנו-לאומית צרה, תוך התעלמות ממגוון הדעות הקיימות בציבור ובאקדמיה, ובמיוחד העמדות המרכזיות בקרב המיעוט הערבי בישראל. הוא גם אינו כולל גוף ידע משמעותי בנושא תופעת הגזענות בכלל, ובחברה בישראל בפרט. מחלקת החינוך של האגודה, כמו גם שורה ארוכה של מומחים נוספים, ביקרו את ספר הלימוד החדש ואת תהליך הפקתו. על אף הביקורת הנרחבת, לרבות בדיון שהתקיים בשבוע שעבר בוועדת החינוך, משרד החינוך אישר את הספר כמות שהוא. [להרחבה](#)

"חוק הסימון"

תזכיר חוק חובת גילוי לגבי מי שנתמך על ידי ישות מדינית זרה (תיקון). (הגברת השקיפות לגבי נתמך שעיקר מימונו מתרומות של ישויות מדיניות זרות), התשע"ו-2015

ועדת השרים לענייני חקיקה | יום ראשון 27.12.2015 | קביעת עמדת הממשלה

עמדת האגודה: שרי ועדת השרים לחקיקה אישרו השבוע את הצעת החוק השנויה במחלוקת, והוכיחו שלהט השתקת הביקורת שלהם גדול מתמיכתם בדמוקרטיה. לכאורה, עניינה של הצעת החוק הוא הגברת השקיפות של עמותות שמימון מגיע מ"ישויות מדיניות זרות", וזאת בשל החשש מפני התערבות של ישויות אלה בענייני הפנים של המדינה; אולם למעשה כל מטרת החוק היא לרדוף פוליטית את מי שמביע התנגדות חריפה למדיניות הממשלה. תוך כדי כך, השרים פוגעים בחופש הביטוי, המחאה וההתארגנות.

הצעת החוק זוכה להתנגדות מצד בכירים במערכת הפוליטית, מומחים משפטיים ואף ידידים גדולים של ישראל בעולם. ההצעה פוגעת באופן מהותי בשוויון, מכיוון שהיא מטילה כללים שונים אך ורק על עמותות שמקבלות מימון מסוג מסוים. על התרומות שמקבלות העמותות, ועל התרומות מישויות מדיניות זרות בפרט, חלות כבר שנים ארוכות דרישות שקיפות מחמירות. אולם הצעת החוק מתייחסת רק לתרומות מישויות מדיניות, ומתעלמת מתרומות פרטיות, שהיקפן גדול בהרבה, וששקיפותן חשובה לא פחות לצורך חשיפת אינטרסים שונים בפני הציבור בישראל. לפיכך, אנו סבורים כי מדובר ברדיפה פוליטית ובניסיון לפגוע בדרך של סימון ודה-לגיטימציה בעמותות מסוימות בלבד בישראל, שאינן נושאות חן בעיני הרב הפוליטי דהיום. [להרחבה](#)

חוק המאבק בטרור – עברת ההסתה

הצעת חוק המאבק בטרור, התשע"ה-2015 - הכנה לקריאה שניה ושלישית

ועדת החוקה, חוק ומשפט | יום שני 28.12.2015 | הכנה לקריאה שניה ושלישית

בישיבה שהתקיימה השבוע דנה הוועדה בהצעות להחמיר את ההגדרות ואת הענישה בעברות הקשורות בטרור. משרד המשפטים הציע, בין היתר, להחמיר את העברה של "הסתה לטרור" באופן שקריאה לבצע מעשה טרור תהווה בסיס לפסיקת עונש של עד 5 שנות מאסר, גם אם אין חשש שאותה "קריאה" אכן תגרור אחריה מעשה אלימות או טרור.

עמדת האגודה: האגודה מתנגדת להצעה. אמנם, אין חולק שקריאה ישירה לביצוע מעשה אלימות או טרור היא חמורה ומגונה במיוחד; חרף זאת, אין להפיל ביטוי שעשוי להתפרש כ"קריאה" לטרור גם במקום שאין כל חשש שהיא תוצא מהכוח אל הפועל. לחלופין דרשה האגודה שהשמטת התנאי של קשר הסתברותי (בין הקריאה לבין מעשה טרור אפשרי) תעשה אך ורק ל"קריאה מפורשת" או "ישירה".

הכשרת מורים

התאמות בהכשרת מורים במכללות ובבתי הספר לחינוך

ועדת החינוך, התרבות והספורט | יום רביעי 30.12.2015 | דיון

עמדת האגודה: מורים ומורות הם דמויות משמעותיות שביכולתן להעניק חוויות המעצבות תפיסת עולם: המורה למתמטיקה שמחברת את חומר הלימוד למציאות החיים בישראל, המורה לספרות שעצר את השיעור כשנזרקה הערה פוגענית כלפי אחד התלמידים, או מחנכת הכיתה שהקדישה את שעות החינוך לניתוח ביקורתי של אירועים אקטואליים. כל מורה היא מחנכת לערכי דמוקרטיה וכנגד גזענות. לכן, תהליך ההכשרה של מורים ומורות בישראל, בכל התחומים, חייב לכלול רכיב משמעותי של חינוך לערכים אלו. על מורים ומורות לצאת לבתי הספר כשהם מצוידים בכלים להתמודדות עם גזענות בכיתה, ועם יכולת לשלב חינוך לערכי דמוקרטיה בתכנית הלימודים ובאקלים הלימודי.

כיום קיימת עשייה במספר מוסדות להכשרת מורות ומורים בתחום זה. מחלקת החינוך של האגודה פועלת בשנים האחרונות בשיתוף פעולה עם המוסדות, לפיתוח תכנים, השתלמויות ותהליכי למידה משותפים. מתוך הבנה כי יוזמות מקומיות אינן מספיקות, פעלנו לשילוב כוחות של מכללות ואוניברסיטאות העוסקות בתחום. יחד עם פרום לאוטמן למדיניות החינוך כינסנו בשנה האחרונה שני שולחנות עגולים בהשתתפות כשלושים נציגים/ות ממוסדות מובילים להכשרת מורים/ות, ממגוון קבוצות בחברה בישראל. ד"ר גליה זלמנסון לוי מסמינר הקיבוצים הנחתה את הדיונים ואספה את תובנותיהם לתוך נייר עמדה מקיף הכולל את מיפוי האתגרים המרכזיים וסקירה של ספרות ומחקר בנושא, ומביא המלצות והצעות קונקרטיות לפעולה – ברמת הסטודנטים/יות, ברמת הסגל האקדמי והמנהלי, וברמת המוסד. [נייר העמדה](#)